Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVI. Ч. 148 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ВІВТОРОК, 3-го ЛИПНЯ 1979 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. TUESDAY, JULY 3 1979 No.148 VOL. LXXXVI

ВІДМОВОЮ ДОТАЦІЇ ТУРЕЧЧИНІ КОНГРЕС ЗСА СТВОРИВ ТРУДНОЩІ ЩОДО РАТИФІКАЦІЇ САЛТ II

Вашінгтон. — Постава Палати Репрезентантів до запропонованої урядом президента Джіммі Картера дотації Туреччині в сумі 50 мільйонів долярів створила нову і то дуже клопітливу ситуацію для Білого Дому, яка значно утруднюватиме ратифікацію підписаного у Відні договору про обмеження стратегічної атомової зброї (САЛТ II), — заявили речники Державного департаменту.

Як відомо, З'єднані Стейти Америки у зв'язку з революцією в Ірані втратили свої розвідувальні бази в тій країні і вся увага тоді була сконцентрована на польоти розвідчих літаків „Ю-2" над турецькою територією, на що спочатку погодився прем'єр-міністер турецького уряду Булент Ачевіт, якщо Москва не протестувала б проти цього. Тепер, коли стало відомо, що Палата Репрезентантів відкинула пропозицію уряду про дотацію Туреччині, а рекомендувала натомість надати цій країні позичку у згаданій сумі, речники турецького уряду зареагували негативно. У кінці минулого тижня ген. Кенен Еврен, шеф штабу турецьких збройних сил, заявив кореспондентам, що відмова Палати надати Туреччині дотацію у висоті 50 мільйонів долярів напевно створить непотрібне напруження ситуації між ЗСА і Туреччиною і доведе до відмови польотів американських розвідувальних літаків над турецькою територією. Сенат натомість проголосував що допомога Анкарі була у формі дотації.

Державний департамент не вважає заяви ген. Еврена офіційним становищем турецького уряду і тому уряд ЗСА намагається одержати вияснення його заяви, але у Вашінгтоні погоджуються, що турецьке невдоволення з рішення Палати може скомплікувати ратифікацію договору САЛТ II, як також ускладнити американсько-турецькі відносини в інших, зокрема оборонних справах. Конгресмени, які голосували проти урядового проєкту, базували своє рішення на тому, що від часу зліквідування ембарга на доставу зброї Туреччині, турецький уряд неповажно ставиться до переговорів з представниками Греції і Кипру, пов'язаних з розв'язкою кипрської проблеми.

Помимо того, що для самої Туреччини немає великої різниці у якій формі вона цю допомогу отримає, саме рішення Палати Репрезентантів ЗСА створило важку політичну проблему. Сенатор Роберт Бирд, лідер Демократичної більшости в Сенаті, погодився був навіть, ідучи до Совєтського Союзу, поступити до Анкари, але пізніше цей плян відкинено, бо турецький уряд побоювався антиамериканських виступів.

САНДІНІСТИ ВІДКИНУЛИ ПРОПОЗИЦІЇ ЗСА

Панами Сіті. — Спеціяльний посланець Державного департаменту ЗСА Вілліям Г. Бовдлер зустрінувся з представниками сандіністів — нікарагуанських партизанів, які ведуть боротьбу проти теперішнього уряду їхньої країни і вимагають резиґнації з посту президента Анастасія Сомози. Зустріч відбулася в Панама Сіті і тривала понад дві години. Кореспонденти відмічують, що Панама є першою країною, яка визнала провізоричний уряд сандіністів, який повинен репрезентувати цю країну. Раніше представники сандіністів жалувалися, що американські дипломати не стараються знаходити зв'язків з ними і не бажають вести безпосередніх переговорів з керівництвом нікараґуанських партизанських збройних сил.

Зустріч, яка відбувалася в домі колишнього амбасадора Панами до З'єднаних Стейтів Америки Габрієля Люїса Ґаліндо, відбувалася в дружній атмосфері і представник ЗСА Бовдлер повідомив сандіністів, що він встановляє „офіційний контакт" з ними в імені уряду ЗСА. Він додав, що новий амбасадор ЗСА до Нікараґуи Лоренц А. Пезулльо поїхав до столиці Нікараґуи, щоб ще раз зустрінутись з президентом Сомозою і запропонувати, щоб він зрезиґнував із свого становища. Бовдлер запропонував представникам повстанців плян закінчення громадянської війни, який день раніше був опублікований у Вашінгтоні. Згідно з цим пляном, президент Сомоза зрезиґнує, на його місце буде назначений нікараґуанським парляментом тимчасовий заступник, який зформує новий уряд і нав'яже зв'язки з повстанцями. Представники сандіністів звернули увагу Бовдлерові, що зустріч американського амбасадора з президентом Сомозою може бути потрактована нікараґуанським народом, як заходи Америки врятувати Сомозу і його уряд. „Якщо б дійсно З'єднані Стейти Америки пробували ще сьогодні посередничити між повстанцями і урядом з метою врятувати Сомозу, то це було б катастрофічним потягненням", — заявив представник сандіністів Серджіо Рамірез.

Рамірез при тому додав, що найкращим виходом з тієї ситуації було б зірвання дипломатичних зв'язків уряду ЗСА з урядом Сомози. Багато країн, — відмітив представник сандіністів, — вже такий крок зробили.

Однак під час наступних кількох днів сандіністи та поміркованi фракції нікараґуанської опозиції відкинули пропозиції ЗСА щодо створення тимчасового переходового уряду, а натомість заявили, що підтримують 5-членну хунту, в якій більшість — це представники лівих елементів. Сандіністи та лідери поміркованих опозиційних фракцій вважають, що запропонований Вашінгтоном тимчасовий уряд мав би на меті зменшити вплив сандіністів, а запевнити дальші впливи прихильників Сомози, хоча сам Сомоза мав би зрезиґнувати.

Із пресових звідомлень виходить, що минулої суботи, 30-го червня, як теж в неділю, 1-го липня, уряд ЗСА закинув свої первісні пропозиції відносно створення тимчасового уряду і може погодитися на те, що 5-членна хунта, яка заявляє, що „ми не є комуністами", перебрала б владу в Нікараґуі, але Вашінгтон хотів би, щоб хунта включила більше поміркованих діячів і таким чином представляла собою „ширший політичний вахляр".

Ще не відомо, чи опозиційні групи погодяться на нові американські пропозиції, бо сандіністи заповіли, що продовжуватимуть збройну боротьбу „аж до переможного кінця". Натомість президент Сомоза недвозначно підкреслив, що може зрезиґнувати зі свого посту, але тільки після того, як Крайова Гвардія придушить повстання сандіністів.

ПРЕЗИДЕНТ КАРТЕР ПРОГОЛОСИВ ТИЖДЕНЬ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ У 20-РІЧЧЯ ЙОГО СХВАЛЕННЯ

Президент Джіммі Картер

Вашінгтон. — „Пам'ятаючи нашу демократичну спадщину та наше зобов'язання щодо людських прав, скористаймо з цієї нагоди для поновного потвердження нашого подиву для всіх тих чоловіків і жінок по всьому світі, що віддані справі волі. І зважаючи на нашу власну багату і різноманітну спадщину, висловімо наше співчуття і наш респект для тих осіб по світі, які ще змагають до здійснення тих ідеалів у їх власних краях" — сказано в проклямації якою президент Джіммі Картер проголосив цьогорічний Тиждень Поневолених Націй, згідно із схваленою 20 років тому резолюцією Конгресу ЗСА. Цьогорічний Тиждень Поневолених Націй, який згідно з резолюцією Конгресу відзначається щорічно в третьому тижні липня, триватиме від неділі, 15-го липня, а президент Картер „запрошує нарід З'єднаних Стейтів відзначити цей Тиждень відповідними церемоніями та активностями і знову потвердити свою відданість ідеалам, які нас об'єднують та служать за натхнення для інших". Цьогорічна проклямація Тижня Поневолених Націй президентом Картером в англійському оригіналі і дослівному українському перекладі звучить:

THE WHITE HOUSE
CAPTIVE NATIONS WEEK, 1979

BY THE PRESIDENT OF THE UNITED STATES OF AMERICA
A PROCLAMATION

Twenty years ago, by a joint resolution approved July 17, 1959 (73 Stat. 212), the Eighty-Sixth Congress authorized and requested the President to proclaim the third week in July of each year as Captive Nations Week.

However greatly the world has changed in the past generation, our country's fundamental faith in human freedom remains constant. Americans now, as at all times in our history, remain steadfast in our belief that liberty and national independence are among the universal birthrights of mankind.

Remembering our democratic heritage and our commitment to human rights, let us take this occasion to reaffirm our admiration for all the men and women around the world who are committed to the cause of freedom.

And mindful of our own rich and diverse heritage, let us express our compassion and respect for persons around the world still seeking the realization of these ideals in their own lands.

NOW, THEREFORE, I, JIMMY CARTER, President of the United States of America, do hereby designate the week beginning July 15, 1979, as Captive Nations Week.

I invite the people of the United States to observe this week with appropriate ceremonies and activities and to reaffirm their dedication to the ideals which unite us and serve as inspiration to others.

IN WITNESS WHEREOF, I have hereunto set my hand this twenty-second day of June, in the year of our Lord nineteen hundred seventy-nine, and of the Independence of the United States of America the two hundred and third.

JIMMY CARTER

БІЛИЙ ДІМ
ТИЖДЕНЬ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ, 1979

ПРОГОЛОШЕННЯ
ПРЕЗИДЕНТА З'ЄДНАНИХ СТЕЙТІВ АМЕРИКИ

Двадцять років тому Вісімдесят Шостий Конгрес схваленою 17-го липня 1959 (73 стат. 212) резолюцією уповноважив і просив Президента проголошувати третій тиждень в липні кожного року як Тиждень Поневолених Націй.

Як багато б не змінився б світ в минулому поколінні, основна віра нашої країни в людську волю залишається постійною. Американці тепер, як за всі часи в нашій історії, залишаються непохитні у своєму переконанні, що воля і національна незалежність належать до універсальних природних прав людського роду.

Пам'ятаючи нашу демократичну спадщину та наше зобов'язання щодо людських прав, скористаймо з цієї нагоди для поновного потвердження нашого подиву для всіх тих чоловіків і жінок по всьому світі, що віддані справі волі.

І зважаючи на нашу власну багату і різноманітну спадщину, висловімо наше співчуття і наш респект для тих осіб по світі, які ще змагають до здійснення тих ідеалів у їх власних краях.

ТОМУ ТЕПЕР, Я, ДЖІММІ КАРТЕР, Президент З'єднаних Стейтів Америки, оцим призначаю тиждень, який починається 15-го липня 1979, як Тиждень Поневолених Націй.

Я запрошую нарід З'єднаних Стейтів відзначити цей тиждень відповідними церемоніями та активностями і знову потвердити свою відданість ідеалам, які нас об'єднують та служать за натхнення для інших.

В доказ цього я оцим кладу свій підпис цього двадцять-другого дня червня в році нашого Господа тисяча дев'ятсот сімдесят-дев'ятого і (в році) Незалежности З'єднаних Стейтів Америки двісті і третьому.

ДЖІММІ КАРТЕР

Демократи знову обрали Ню Йорк місцем своєї Крайової Конвенції

Вашінгтон. — Провід Демократичної партії Америки, маючи досвід і приємні спогади з відбуття своєї Крайової Конвенції в 1976 році знову обрав місто Ню Йорк місцем своїх нарад і номінації кандидатів на президента і віцепрезидента у виборах, які, як відомо, відбуватимуться в листопаді 1980 року. Конвенція демократів проходитиме, як і попередня, у Медисон Сквер Гарден. Комітет підготови Крайової Конвенції брав під увагу в першу чергу добрі можливості транспортації, кількість місць в готелях, наставлення місцевих властей до такого роду імпрез та інші справи. У голосуванні місто Ню Йорк одержало 23 голоси, Детройт 3 і Філядельфія 2 голоси. Між іншим, в Детройті відбуватиметься Крайова Конвенція Республиканської партії. Конвенція Демократичної партії, 39-та з черги розпочнеться 11-го серпня 1980 року.

Помимо того, що голова Крайового комітету Демократичної партії Джон С. Вайт заявив, що президент Джіммі Картер не займав становища до цієї справи, то він дуже позитивно висловлювався про минулу Конвенцію в Ню Йорку, яка була тріюмфальним завершенням його переможної передвиборчої кампанії. Пригадуючи деякі епізоди з Конвенції в 1976 році, а особливо дуже приязну поставу нюйоркчан під час привітання нового кандидата на президента, президент Картер завважив: „Я прямо люблю місто Ню Йорк".

Коли Джон Вайт закликав телефонічно посадника Ню Йорку Едварда Кача, щоб повідомити його про рішення керівництва Демократичної партії, посадник прийняв цю вістку з одушевленням і заявив, що міський уряд зробить все, що буде в його силах, щоб демократичний кандидат виграв вибори в 1980 році. Як відомо Едвард Кач є демократом.

Майбутність турецького прем'єра далі непевна

Анкара, Туреччина. — Пресове агентство Ройтера інформує, що прем'єр-міністер турецького уряду Булент Ачевіт одержав чотиримісячну „передишку" на час вакацій парляменту.

Праві опозиційні партії, які пробували усіма способами зібрати 226 голосів в парляменті на усіх 450, для переголосування вотуму недовір'я урядові Ачевіта, не зуміли зібрати потрібної кількости голосів і тому прем'єр Ачевіт одержав літню „передишку" та матиме можливість в тому часі полагодити деякі справи, головно економіні, від позитивної розв'язки яких залежить дальше існування його уряду.

Прем'єр Ачевіт був заявив послам урядової Республікансько-народної партії і незалежним законодавцям бойкотувати сесію парляменту, посередньо признаючись, що він вже не має підтримки більшости у зв'язку з багатьма „відступствами" парляментаристів від його політики.

ПОЛІТИЧНІ В'ЯЗНІ СССР ПРОСЯТЬ ВАЛЬДГАЙМА ПРО ДОПОМОГУ

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — Група політв'язнів Пермських таборів звернулася до генерального секретаря Об'єднаних Націй Курта Вальдгайма і вказали на умови в яких їм приходиться жити. Друкуємо тут текст листа Валерія Марченка. Він засуджений на 6 років таборів і 3 роки заслання.

„Вельмишановний Пане Секетарю!

Ви не можете перевірити, як в СРСР здійснюється Декларація прав людини. Не у Вашій теж силі перевірити, як втілюють в життя статті Конституції СРСР. Ви не знаєте справжнього виправно-трудового законодавства РСФСР, за яким приходиться жити в таборах. І ось я Вам скажу: а) Мене часто з найменшого приводу карають; б). Медична опіка далеко не задовільна; в). Харч малокалорійний, — в ларку від травня 1978 року (дата впровадження нового розпорядження) не можна купити згущеного молока, м'ясних консервів, картоплі; свіже молоко, масло, городина і фрукти бувають дуже рідко і в малій кількості; г). Заяви і скарги на таборову адміністрацію у різні радянські інстанції переважно повертаються назад у виправно-трудові установи (так зробив, зокрема, предсідник Верховної Ради СРСР Шитіков з проханням поліпшити харчування в таборі), або повертаються з дописокою цілком не до теми; д). Листи вільних радянських громадян, адресовані до таборів, конфіскуються, всупереч Конституції СРСР.

Не зважаючи на те, що про такі дії не згадується, та й не може бути згадки в законах СРСР, Ви не можете мені допомогти. Тому, враховуючи Ваші можливості, я прошу Вас взяти під свою опіку закордонні листи, які йдуть до мене на адресу: Москва УПР ВС-5 440. Хоч мені відомо, що до мене пишуть багато людей, які живуть за межами СРСР, я за п'ять і пів року не отримав від них ні одного листа. Тому прошу Вашої допомоги, щоб можна було покористуватися статтями декларацій Прав людини і Гельсінкських угод.

10 грудня 1978

В. Марченко"

Заяви аналогічного змісту до п. Курта Вальдгайма вислала група в'язнів з табору ВС 389/36.

В УКРАЇНІ ПОСИЛЮЮТЬСЯ РЕПРЕСІЇ

Гельсінкі (УІС „Смолоскип"). — На Захід продісталися нові вістки, які свідчать, що на Україні посилюються репресії і переслідування. Посилення репресій наочно помітно у травні цього року після „видворення" з СССР п'ятьох відомих дисидентів, серед яких був В. Мороз, а також перед поїздкою Л. Брежнева до Відня, де було підписано договір між ЗСА і СССР про обмеження стратегічної зброї (САЛТ II).

Нижче подаємо найновіші вістки з України.

Згоріла бібліотека музею „Софія Київська"

29 травня 1979 р. у невияснених обставинах згоріла у Києві бібліотека музею „Софія Київська", на який перемінено собор св. Софії. Як відомо Софійський Собор ще в часах Київської Русі був також культурним центром України. Там писались ранні українські літописи і була заложена перша в Україні бібліотека.

Коли Софійський Собор перемінено на музей, у ньому дальше існувала бібліотека, яка була доступна лише для дослідників і в якій зберігалися старинні книги з релігійною тематикою і з історії України.

За останніх десять років — це четверта відома бібліотека, яка згоріла в Україні в невиясненних обставинах. Раніше згоріли бібліотеки Академії Наук УССР, Видубицького манастиря і Одеської синагоги.

Нові засуди й арешти: Т. Мельничук, П. Скачок

Тарас Мельничук — поет, народжений в 1933 р., засуджений на 4 роки таборів суворого режиму в квітні 1979 року. Заарештований в грудні 1978 р. в селі Уторопи. Перевезений до Косова, де перебував у камері ч.2 у місцевій тюрмі. У лютому його перевезено до Івано-Франковська, де перебував у місцевій тюрмі, у камері ч.90, на четвертому поверсі.

Т. Мельничук вперше був засуджений на весні 1972 р. Івано-Франківським обласним судом на 3 роки концтаборів суворого режиму. Перед першим ув'язненням був студентом заочних курсів московського Літературного інституту ім. М. Горького. Його поезії були друковані в різних журналах і місцевих газетах. Рукописна збірка „Чага", яку він вислав до двох совєтських видавництв була причиною обвинувачення у „виготовленні і розповсюдженні антирадянських матеріялів". Перший строк ув'язнення відбував у Пермських концтаборах.

Павло Ів. Скачок — журналіст, заарештований під закидом розповсюдження „антирадянських вигадок". П. Скачок народився в 1936 р. в Києві, за національні переконання був виключений з Київського університету. Як літературний працівник „Радянської України" був на суді М. Озерного, з якого зробив запис і разом зі своїм листом вислав П. Шелесту. Після цього його звільнено з праці. Працював дориворчно коректором в журналах „Перець", „Ранок", „Дніпро". Перед арештом працював кочегаром.

НА СОЮЗІВЦІ ВІДБУВАЮТЬСЯ ТЕНІСОВИЙ І ДИТЯЧИЙ ТАБОРИ

Союзівка. — Як і в минулих роках, першими гостями нового літнього сезону на цій оселі УНСоюзу є молодь — учасники тенісового і дитячого табору, які прибули сюди вже в суботу, 23-го червня, з кільканадцятьох стейтів Америки та з кількох провінцій Канади. Гук тракторних машин і косарок, які закінчують тут і там останні роботи напередодні 27-го з черги літнього сезону Союзівки, перемішуються з безжурним гамором молодечих голосів, які несуться відлунням у сонячно-зелені Кетскильські гори.

Від ранку до вечора кожного дня на тенісових кортах Союзівки вправляють учасники „білий спорт" 65 учасників цього десятого з черги табору, що ним провадять відомі українські тенісисти Зенон Снилик і Юрій Савчак. Їм частинно допомагає Роман Ракочий, молодий асистент і кількакратний таборовик Юрій Цікало. Рекордове число учасників свідчить про зростаючу популярність цього спорту серед української молоді, що й віддзеркалю-

(Закінчення на стор. 3)

Учасники цьогорічного тенісового табору на Союзівці

Відкриття у фізиці українського львівського науковця

Львів. — Недавно Державний Комітет Ради Міністрів СССР у справах винаходів і відкриттів зареєстрував під числом 211 відкриття „Явище електрогірації у кристалах", що його зробили доктор фізико-математичних наук І. С. Желудьовий, працівник Інституту кристалографії Академії Наук СССР, і доцент експериментальної фізики Львівського державного університету ім. Івана Франка О. Г. Влох.

У поданій вістці „Радянська Україна" зробила раптове наголос, що цей патент отримав д-р Желудьовий, при співпраці львів'янина О. Г. Влоха. Тим часом, коли Орест Влох розповідає про подане відкриття, то виходить, що він вперше зробив деякі замічення, а відтак аж з ним співпрацював Желудьовий. Точна цитата виконання цього фізичного процесу, в заключенні якого дійшли до відкриття такий:

(Закінчення на стор. 3)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Свято Незалежности

У житті кожного народу найважливішою датою — це Свято Незалежности. Для американського народу це свято припадає на 4-го липня. Цього року в той день Америка відзначить 203-річчя проголошення незалежности 13-ох американських колоній від британської корони.

За цих понад 200 років зайшло багато преважливих змін. Тринадцять слабих колоній зросли до наймогутнішої світової потуги, стали бастіоном демократії, прикладом для інших країн світу. Сьогодні Америка є головним заборолом проти агресивних плянів комуністичного світу, зокрема проти імперіялізму Совєтського Союзу. Поневолені народовбивчим і нелюдяним російським комунізмом народи вбачають в З'єднаних Стейтах Америки свого найбільшого приятеля, хоча уряди ЗСА не завжди заступаються за ними так, як ці народи бажали б. Все одно, ті члени поневолених народів, які мають застереження до політики Вашінгтону відносно Совєтського Союзу, розуміють, що без З'єднаних Стейтів Америки не можна уявити собі дальшого існування вільного світу.

Для американців незалежність ЗСА є фактом доконаним і вони сприймають цю незалежність як щось самозрозуміле і незаперечне. Незалежність — це складова частина життя кожного американця і тому він над цією справою замислюється рідко, бо не має потреби.

Для нас, українців, незалежність Батьківщини ще далі залишилася дорогою мрією. Дата 22-го січня для українського народу є символом славного минулого, того, що могло бути, як і того, що ще буде. Українці на поселеннях і на Рідних Землях слушно впевнені, що тільки в незалежній державі зможе український нарід розгорнути свої культурні, політині та економічні потенціяли, тільке в незалежній державі можуть існувати справжня свобода та справжній демократичний устрій. На це ми маємо знаменитий приклад З'єднаних Стейтів Америки.

Американське Свято Незалежности 4-го липня нехай скріпить нашу віру, що незабаром прийде час і теж Україна в щасті і радості відзначуватиме своє Свято Незалежности, як американці і ми з ними відзначуємо цього року Четвертого Липня.

Занедбана справа

Українські молодечі організації, головно у З'єднаних Стейтах Америки, Канаді і на европейському континенті, знову наблизились до „гарячих" місяців, у яких вони влаштовують літні відпочинково-виховні, спортові, вишкільні, музичні, танцювальні та інші табори, завданням яких є не тільки дати можливість українській молоді відпочати серед природи, але також приготовити її до практичного життя у своїх організаціях і в загальних громадських установах.

Кожний з нас, очевидно, визнає, що проблема виховання української молоді все зараховувалась до першочергових проблем, і як така вона знаходила відповідне наголошення в пресі, а також нею займалися наші педагоги, проводи молодечих організацій, церковні, громадські, ба навіть політичні чинники української діяспори. Ночого, зрештою, дивного, бо якщо ми хочемо, щоб українська молодь була тим здоровим і творчим наростком, продовжувачем українського життя на поселеннях, зберігачем української національної субстанції поза межами України, то мусимо рівночасно цікавитись якнайбільше цією справою, шукати якнайкращої розв'язки ще не полагоджених проблем, вживатися в те молодече середовище та заразом спільно шукати великих актуальних кличів, які могли б захопити нашу молодь.

Немає сумніву, що для такої праці знаменито надаються виховні молодечі табори, але з передумовою, що вони будуть обсаджені відповідними виховними силами і що батьки, зрозумівши важливість проблеми, тісно співпрацюватимуть з проводами молодечих організацій. Бо якраз вони, батьки, часто забувають, що проблема виховання молодого покоління, національного виховання їхніх дітей, зросла до розмірів першорядної ваги, та що від розв'язки цієї проблеми залежатиме чи наша молодь в еміграційних умовах, серед багатьох народів і різних культур зможе зберегти духовий зв'язок з Україною, землею своїх дідів і батьків та бути носієм української Правди у вільному світі, чи може розплинеться у чужому морі, перетопиться у різнонаціональних казанах.

На жаль, в останніх роках з тривогою доводиться ствердити щораз слабше зацікавлення батьків, українського широкого загалу, а також деяких громадських організацій які теж повинні допомагати таборництву, проблемою національного виховання української молоді. Переведена деякими молодечими організаціями статистика таборування стверджує великий спад кількости молоді на таборах, помимо того, що матеріяльні й інші відносини в молодечих таборах значно покращили, порівнюючи з минулими роками. Не можна за це обвинувачувати тільки нашу молодь, як це роблять деякі особи, бо, як показує практика, молодь горнеться до прапорів найвищих ідеалів — „Бог і Батьківщина". Прикладів можна б наводити безліч, головно з дуже ефективної діяльности молоді в обороні сьогодні вже звільненого провідного члена руху спротиву в Україні Валентина Мороза та в обороні інших політичних в'язнів, які продовжують каратися в тюрмах і концтаборах комуно-московської імперії. Крім того молодь так скоро не зневірюється, не йде на легке і вигідне життя. Поза малими виїмками, вона ідейна і має багато різних інших позитивних прикмет.

Треба надіятися, що українська спільнота, а головно батьки передумають ще й ще раз цю преважливу проблему і допоможуть молодечим організаціям та заангажованим ними виховникам сповнити в цьому році їхнє важливе завдання. Залишім на боці всякі застереження, пересуди, побоювання, упередження тощо, а діймо у свідомості, що тільки спільно ми зможемо досягнути успіхів.

В. Кульчицький Гут

ДО ПИТАННЯ: ХТО КОГО ГНОБИТЬ В СССР.

Десь рік тому приніс мені приятель кілька чисел „Всесвіту". Між ними було ч. 3 за березень 1978 року. І в ньому знайшов я статтю Вадима Скуратовського „Шевченко в контексті світової літератури. Читаю і очам своїм не вірю. Чи то можливо, щоб такі думки появилися на сторінках органу Спілки письменників України, Українського товариства дружби і культурного зв'язку з зарубіжними країнами та Українського республіканського комітету захисту миру?

„...Шевченко вперше в історії (і не літератури, а людства) порушив тисячолітню німоту... (підк. оригіналу)„ Вперше його словом заговорили світи, які залишалися таємницею за сімома замками для елітарної культури, чи не для всіх її експедицій, туди споряджених... Таке буває лише у великих космогонічних міфах, у грандіозних світоглядових першосистемах".

„Кобзар" знаменував радикальну демократизацію світової культури... „Гнані і голодні" всіх країн, інтернаціонал знедолених і скривджених від рабів перших класових формацій до рабів пізніших імперій і цивілізацій тут уперше знайшли свого речника, свій громоносний орган..."

„...в літературі останніх століть ніхто з такою силою і рішучістю не перетворив кожний атом своєї біографії на художній досвід, на світоглядне підгрунтя своєї творчості, як Шевченко... Справді, яка художня свідомість Шевченкової доби витримала б усю вагу того, про що йдеться в „Сові", у „Відьмі" або „Варнаку"? Щось схоже постає лише століття потому, скажімо, у „Дитяті" Всеволода Іванова... Цьому мистецтву красне письменство навчилося теж лише в XX столітті — десь із появою „Галасу і шалу" Фолькнера, — але здебільшого, — але здебільшого не з „книги життя", а з підручників психіятрії".

„Пригадаймо хоча б тяжкий шлях російської літератури — її столітнє просування до справжньої, „останньої" реальності, її найглибших і найтрагічніших шарів — від колись сенсаційного відкриття М. М. Карамзіна, що „і крестьянкі любіть умєют" („Бідна Ліза") до „Воскресіння", що нарешті прочитало карамзінську фабулу по реалістичному шрифту".

Чуйність собак російського шовінізму

В часі моєї слідуючої зустрічі з приятелем ділюся з ним своїм відкриттям, а він звертає мою увагу на факт, що Дмитра Павличка знято з посту головного редактора „Всесвіту", і це напевно кара за поміщення статті Вадима Скуратовського.

А що сталося з автором?

Щойно недавно я одержав ч. 3 жур. „Сучасність" за березень ц. р. і в ньому знаходжу коментар „Нова світова література, від Шевченка почата" Ю. Ш. про статтю Вадима Скуратовського. І звідси я довідуюся, що після появи вищезгаданої статті Дмитро Павличко „подав заяву про звільнення", та що „про Скуратовського самвидавний інформаційний бюлетень", ч. 2, Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод пише: „наприкінці квітня (його) звільнили з посади... Спочатку його обвинувачено в тому, що його стаття — „ідеологічно чужа". Потім обвинуватили (його) в „плагіяті)".

Отже моє побоювання сповнилося. Гончаки російського імперіялізму і шовінізму таки зразу статтю винюхали (я ще мав надію, що може вони не звернуть на неї уваги) і важка рука кремлівського сатрапа таки його покарала.

Безсилля інтернаціоналізму „гнаних і голодних" у країні „перемігшого соціялізму"

Пише Ю. Ш. у згаданому вище коментарі: Скуратовський у своєму бунті проти пляскости офіційних концепцій не зміг чи не схотів розірвати з основою, з підставою всіх цих концепцій, він будував свої химерно-езсальтовані уявності на заплісвявілоспорохнявілому фундаменті офіційні ідеології..."

Не зміг чи не схотів? Цікаве питання. Та доки сам автор не дасть на нього відповіді — все решта будуть тільке спекуляції. Але спекуляції необхідні, спекуляції, та їх не можна не робити, бо, як дальше пише Ю.Ш., стаття Скуратовського „відбиває фермент, що шумує у мозках інтеліґенції Української РСР, інтеліґенції, яка не може не бачити явищ і процесів поза гратами російсько-імперської в'язниці, в якій вона живе — чи животіє..."

Про що ж, властиво, йдеться В. Скуратовському? Наведені напочатку цитати дають ясну відповідь : винести Шевченка, а тим самим українця, на вершини зачинателів нових епох, і в цей спосіб показати, що українці є повноцінними членами світової спільноти народів. Тобто — це бунт проти затискання українця у прокрустове ложе „молодшого брата".

Чи можна було це зробити інакше, як на базі офіційної ідеології? В.

(Продовження на ст. 3)

Архипресвітер Сергій Кіндзерявий-Пастухів

АТЕЇСТИ ЧИ САТАНІСТИ?

[2]

І тут основне вияснення: що таке сатанізм? Ясно, що цей рух зв'язаний з сатаною. Слово це старозавітнього гебрейського походження (СаТеН по арабському с-т н) і означає: головний ворог, начальник бісів, підбурювач всякого зла, суперник Бога, Антихрист. По-грецькому „діяболос", по-латині „Діяболюсь", отож сатана або диявол. Але слово це вживається і як загальне для руїнника, „ангела руїни" і як ім'я власне у паралелі до таких, як Люципер, Денниця, які наголошують генеалогію. Люципер це той верховний ангел, який ще перед віком згордів і захотів бути рівним Богові; як наслідок зудару з поклонниками Бога був відкинений від ласки і світла Божого і скинений з неба на землю. Став некоронованим „князем віку цього". Але Бог не відібрав від сатани його прикмет, що їх він мав, як верховний ангел: принципу свобідної волі не порушив Господь; це тільки чоловік під впливом диявола дозволяє собі на таке викривлення — гріх проти Бога.

Отож тут вдолі, на землі, сатана влаштувався як князь у своїх володіннях. Чоловік, вигнаний на землю після гріхопадіння, став перед сатаною у залежність як раб. Тим то віра в Бога, а з тим і причасність до свободи завжди і від віків належали до геройства. Христос прийшов на землю, щоб кров'ю Своєю викупити чоловіка з кайданів рабства і зробити його свобідним горожанином Царства Свого Небесного. Від цього моменту почалася посилена, незнана досі боротьба сатани проти Христових послідовників.

Сатанізмом ми називаємо явище подвійного вияву, виміру і значення. Перше: це організаційний рух, культ або, як дехто хоче, церква диявола. Ще у п'ятій книзі Мойсея читаємо, що гебреї „приносили жертви демонам" (32:17). Ізраїльський цар Єровоам „понаставляв священиків для демонів" (2Хр.ІІ:15). В Апокаліпсі сказано про Пергам, місто в Малій Азії,: „Де ти живеш, там престол сатани. І тримаєш ти ім'я Моє, і не відкинувся від віри Моєї навіть за днів, коли у вас, де живе сатана, був убитий Антипа, свідок Мій вірний" (2:13). Цікаво при нагоді зауважити, що будівничий мавзолею Леніна, основної святині комуністичного руху, архітект Шусєв за модель взяв сатанинський вівтар з Пергаму, якого відкопали німецькі археологи, і який до 1944 знаходився в Берлінському музею. Большевики вивезли його і мабуть таємно переховують як реліквію.

Отож сам культ сатанізму у різних відмінах і проявах багато старіший від християнства. А якщо релігією називати зформовану систему віри в істинного Бога, то сатанізм — це не явище минулого, не темна сторона сірої давнини, а реальність сучасности можливо більша, як колись. Тут вам і всякі культи смерти, і різні окультні рухи, і чорні меси та різні таємні ордени сатанізму, про що доволі часто доводиться читати навіть у популярній щоденній пресі. При чому все це не виняткові ексцеси відірвані від життя, не дрібні непорозуміння, а широко і тонко розплянована лінія дії, що має далекойдучі наслідки в загальному „невинному" образі життя. Пригляньмося до сучасного перевантаження всякою „чортівщиною" в житті: фільми і книжки перевантажені нечистою силою, телевізія і періодики майже пропагують всякі моральні збочення і загальний розклад; все раптом стало „дозволеним і добрим". Та навіть у невинних забавах повно всякої „чортівщини": дияволіська їжа, чортовий напиток, лісові чорти, мавки, степові чорти та всякі інші чортенята. І все це, зауважте, мало б визначати мірку доброго!

Відомий пастор Вурмбранд одержав від одного сатаніста, тобто офіційного члена якогось культу, листа, де дуже оригінально викладена принципова основа цього культу: „Оборона сатанізму потребує тільки Біблії задля документальних доказів. Подумаймо про всі ті тисячі людей землі, створених на подобу самого Бога, і знищених вогнем та сіркою (Содом і Гомора), різноманітність смертельних лих, і на довершення всього — витоплення всього населення землі, окрім родини Ноя. Всі ці знищення спричинив „ласкавий" Бог (Господь) Єгова. Що ж вчинив би немилосердний бог? Але в цілій Біблії нема сліду хоча б одної смерти, яку спричинив би сатана! Отож — за сатаною".

Без сумніву, аргументи на сьогоднішній просвітлений час — особливо ефектні і я обіцяю розібратися в них у спеціяльній бесіді. Тепер же тільки закінчу ними, як певним устійненням про згадану першу відміну сатанізму. Прошу зауважити, що все досі згадуване це рух висхідний, від чоловіка до сатани. Подібно як і у майже всіх релігіях: від чоловіка до Бога. Але є й друга, важливіша лінія: низхідна, від Бога до чоловіка у Християнстві. Така ж лінія є і в сатанізмі: від сатани до чоловіка. Бо те, що від чоловіка до сатани, дуже часто є справді тільки великим непорозумінням, спричиненим примітивізмом, тупістю, „тщеслав'ям" та „порчею" людської природи.

[Продовження буде]

Теодор Терен-Юськів

100-ЛІТНІЙ ЛЮДКЕВИЧ І ОБЛУДНІСТЬ МОСКВИ

[3]

Ми це добре розуміємо, що про таку національно-патріотичну музику не так воно і просто писати. Жадної поважної біографії Ювілята — на сором — теж і досі ще не видано. Бож брошурка Софії Павлишин з 1974 р., видана „Музичною Україною" в Києві — це радше хіба рід пониження, як прославлення композитора.

З награнням творів Людкевича на платівки, приблизно така сама невесела історія. Награння: „Кавказу" і „Заповіту" не найкращі та зовсім перестарілі. „Наймит" і Вільній Україні" добрі, стереофонічні, проте як одних, так і других не можна дістати ні тут, ні там. Що ж тоді з такого награння? Є ще теж награна одна з перлин світової фортепіянової музики: „Там де Чорногора" (варіяції на старогалицьку пісню), та її теж не знайдете. Це ж навіть не пропаганда, а просто обман. А в той час скільки московських видають платівок.

Композиції Людкевича, хоч офіційно незаборонені, в дійсності і практично їх виконують тільки дуже виїмково. І то за стараннями львівських друзів. А через це теж твори Людкевича не можуть бути відомими і популярними. Мистці не мають таки відваги виконувати їх зі страху перед владою. Кольоратурне сопрано Бела Руденко співала пісню Людкевича: „Ой співаночки мої (лемківська). Теж тріо сестер Байко виконують його обрібки лемківських пісень. А одна з цих сестер, Марія, наспівала дуже вдало на платівку декілька його власних композицій — звичайно не патріотичних. І власне єдине Людкевичівське ювілейне святечко в Києві, був концерт пісень композитора в виконанні саме згаданої сопраністки Марії Байко. Лемкиня, принаймні до деякої мірі, рятує славу Ювілята. А вона офіційно і навіть рахується не першорядною співачкою, бо не співає в опері. Існує виїмок теж у хорах. Львівська „Трембіта" наспівала на платівку, невимовно прекрасну „Ой, Морозе, Морозеньку" та „Гагілку", але не „Хор подземних ковалів" чи „Присягу батави". До надзвичайних виїмків треба зарахувати виконання одеською Філармонією, під дириґентурою молодого Р. Сімовича (син композитора), найсвіжішого твору Людкевича, симфонічної поеми: „Подвиг". Було це кілька років тому; на жаль — не в Ювілейний рік. І так через московську кормигу, безцінні композиції Ювілята мусять ждати аж воскресення України, щоб їх колись виконано.

Навіть українсько-совєтська преса є, а радше була (в січні) страшенно скупою на всякі вістки про цей великий Людкевичівський час. Наприклад, композитор Колесса в 90-річчя Ювілята написав був довжелезну гарну статтю про Людкевича. Тепер, у 100-річчя обмежився до короткого заподання, як то Людкевич допоміг йому по студіях, як початкуючому композиторові. В усьому видно темну гру Кремля.

Найбільше ще матеріялів про Людкевича появилось у січневому числі журналу „Музика". Воно і самозрозуміло, бо це ні масовий, ні загальнопочитний журнал, а мистецтву музики, більше чи менше, повинен він таки служити. І там можна ще спокійно читати музичні аналізи знаменитої кантати: „Наймит" чи капітальних: „Конкістадорів" (майже зовсім невідома, вокально-симфонічна поема на чоловічий хор до слів Франка). Однак політичні заключення цих статтей чи ще двох інших, це блекотна писанина безоглядних кар'єровичів. Наприклад, Людкевич мав просити допомоги Франка при перекладі „Комуністичного маніфесту" (Sic!). Або: по 20-их роках: „... сили Польщі при підтримці українських буржуазних націоналістів... з жорстокістю придушують все передове" (себто і музику). Чи: „...мистецтво композитора є глибоко інтернаціональне своїм змістом". Тут коментарі зовсім зайві.

Чим же заслуговує музика Людкевича і його особа на таку всенародну пошану? Він, так як і Лисенко, це виїмкові постаті в нашій музиці і національному житті. Людкевича талановитість і обдарованість величезна. Від ранньої молодости починає він високий лет своєю монументальною і одноразовою творчістю. Цей високий лет творять, як у нікого іншого, композиції великих форм, де вже у заголовку композицій, говорять пророчисто самі за себе. Від першого могутнього твору дев'ятнадцятилітнього юнака в 1898 році „Вічний революціонер" на хор і симфонічну оркестру (скомпонований ще перед Лисенковим твором), почерез: „Хор підземних ковалів", „Присягу батави", „Наша дума, наша пісня", „Ой, вигострю товариша",

(Закінґення на стор. 3)

Андрій Качор

ЄВГЕН ХРАПЛИВИЙ

(З приводу 30-ліття смерти передового українського економіста і дослідника сільського господарства)

[1]

Цього року, 6-го травня, минуло 30 років, як у німецькому місті Ерлянґені, в Баварії, нагло, напередодні свого виїзду до ЗСА, помер визначний громадський діяч, заслужений економіст-науковець і один із визначніших українських дослідників сільського господарства, проф. д-р інж. Євген Храпливий.

Є. Храпливий найкращі роки свого життя присвятив праці в Крайовому Товаристві „Сільський Господар" у Львові. І тому, на вступі, хочу дуже коротко кількома рядками, прагадати нашій громаді у вільному світі історію та працю того товариства на землях Західньоі України.

У березні цього року минуло 80 літ з того часу, коли то в маленькому містечку Олеську, на узбіччях Вороняків, Брідського повіту, Львівської области, в Західній Україні, гурт передових громадян цього району, з ініціятиви о. Юліяна Дуткевича (1857-1925), довголітнього пароха села Дуб'я заснував невеличке сільське господарське товариство п. н. „Сільський Господар". До ініціяторів цього товариства належали ще о. Тома Дуткевич (брат о. Юліяна), о. Теофіль Ґутковський, о. Віктор Цебровський, о. Григорій Купчинський і о. Юліян Дорожинський, а їх підтримали українські вчителі та свідомоші селяни з довколишніх сіл.

Перші Загальні Збори цього Т-ва відбулися 23-го березня 1899 року в присутності 55 осіб. Першим головою Т-ва „С. Г." обрано о. Тому Дуткевича.

На це товариство дуже скоро звернули увагу громадські діячі зі Львова і вже 1903 року змінено його статут і його осередок перенесено з Олеська до Львова. З того часу Т-во „Сільський Господар" з місцевої хліборобської організації стало крайовою господарською установою на цілу Західню Україну. Метою його було піднести добробут нашого селянства шляхом модернізації сільського господарства та правного захисту його інтересів.

Справжню реорганізацію цього товариства перевів у 1909 році Євген Олесницький (1860-1917). Він змінив статут Т-ва, щоб „С. Г." міг творити не тільки свої філії по містах, але і Кружки Т-ва „Сільський Господар" по селах цілої Галичини. У вислідi цієї зміни, вже в 1910 році „Сільський Господар" мав 85 філій, 317 Кружків „С. Г." і об'єднував 12,500 членів.

Не спиняючись далі над історією гарного розвитку цього Т-ва, хочу тільки підкреслити, що напередодні Першої світової війни „С. Г." мав 88 філій, 1,324 Кружків і 32,352 членів. Увесь це й дорібок знищено під час окупації західньоукраїнських земель російськими військами в 1914-15 рр.

Були спроби відновити діяльність „С. Г." у роках 1916-18, але польсько-українська війна в 1918-19 рр. знову припинила його працю. Щойно в 1920 році, господарські діячі під проводом о. Тита Войнаровського і інж. Юліяна Павликовського, у співпраці з українською кооперацією, відновили діяльність Централі „Сільський Господар" у Львові, яка знову ж почала відновляти працю філій і Кружків „С. Г." по цілій Галичині, а навіть на Волині, що були тоді вже під окупацією Польщі.

Не буду на цьому місці вичисляти цілої низки осіб, сільсько-господарських діячів, працівників централі, філій і кружків „Сільського Господаря", які вложили масу часу, праці і труду, здебільша без ніякої матеріяльної винагороди, щоб українське хліборобство Західньої України, при допомозі української кооперації, повести шляхами власного і свобідного розвитку до відбудови і розбудови господарського життя на нових модерних основах.

Головну ролю в тому процесі модернізації сільсько-господарської праці „Сільського Господаря" в роках 1928-39 відограв д-р інж. Є. Храпливий і йому хочу присвятити дальші рядки цієї статті.

• •
•

Є. Храпливого особисто я запізнав літом 1928 року у Львові, в канцелярії „Сільського Господаря", шукаючи в нього поради, як основати Кружок „С. Г." в одному підльвівському селі та як вести працю в кооперативній молочарні, не маючи тоді ніякого молочарського вишколу. Відтак, працюючи вже організатором у „Маслосоюзі", я постійно зустрічався з Є. Храпливим, який любив, жартуючи, дразнити мене, мовляв, я багато пишу на господарські теми і стаю його „конкурентом" у ділянці суспільно-господарської публіцистики.

Останній раз відвідав я д-ра Є. Храпливого в грудні 1948 року, в Ерлянгені, перебуваючи з ним цілий день, доповняючи та виправляючи, за його порадами, свою працю про „Українську молочарську кооперацію в Західній Україні", яку я тоді задумав видати з приводу 40-річчя „Маслосоюзу".

У 30 роковини смерти цього заслуженого громадського і господарського діяча, замість відвідин його осамітненої могили в Ерлянґені, хочу пригадати українській громаді, хто такий був Є. Храпливий і що він залишив нашому народові у спадку, для нашої історії, яка вже записала його ім'я на своїх сторінках.

• •
•

Євген Храпливий народився 22 червня 1898 року в селі Лисівці, повіт Заліщики, в Західній Україні. Батько Євгена, Василь Храпливий, був учителем і управителем народної школи в Лисівцях. Мама, Степанія Ганкевич, гербу Габданк, походила з давнього шляхетсько-священичого роду. Один із її предків, Ганкевичів, був секретарем польського короля Степана Батори, а батько Степанії, о. Спиридон Ганкевич, був парохом у селі Целіїв, повіт Копичинці.

Євген мав трьох братів: Івана-Богдана, що був учителем клясичних мов у коломийській гімназії (1895-1960), Романа на один рік старший за нього, завзятого спортовця і пластуна, який загинув під час Визвольної боротьби в Україні та молодшого від себе на три роки Зенона, що тепер є професором фізики на університеті в Ст. Люїс, Міссурі, в ЗСА.

Народню школу Євген закінчив у 1908 році в Лисівцях. Після смерти батька, мати з сином перенеслася до Тернополя, де жив її брат Зенон Ганкевич, що став опікуном дітей. І тут Євген закінчив шість кляс тернопільської гімназії ім. цісаря Франца Йосифа (1908-1914).

[Продовження буде]

ДО ПИТАННЯ: ХТО КОГО...

(Продовження зі стор. 2)

Скуратовський правдоподібно припускав, що посипавши свої ходи немов паприкою уявленнями „гнаних і голодних", „трагедії англійського селянства розіп'ятого і замучиного на хресті первісного нагромадження", „робітничих підвалів", „антільських рабів", „вікового горя мас", — він змилить чуйність імперських собак від літератури. Та, очевидно, у зударі з російським імперіялізмом і шовінізмом ці уявлення не мають найменшої ваги, бо ціла система вживає їх тільки на експорт, для замилювання очей народів поза межами імперії. Бож „гонителям ішлося, очевидно, не про факти, — як то слушно пише Ю. Ш., — а про непропущеність самої спроби вийняти Шевченка з російського контексту, вставити його в контекст світовий, ба більше — зробити спробу показати його, мовляв, відкривчу, провідну ролю в цьому контексті. В маріонетковому театрі, що зветься СССР, провідні ролі припадають тільки росіянам".

Для українського читача — це нічого нового. Ще ж бо Хвильовий пробував показати світові, що російська комуністична партія стала знаряддям російського імперіялізму. Та російська еміграція ще дальше доказує, що влада в СССР є у руках комуністичного інтернаціоналу і він гнобить російський нарід. Останнім висловом такого погляду був лист Бориса Носсиліна до російського нюйорського журналу „Факты і мыслі". Справа Вадима Скуратовського є ще одним доказом, що такий погляд фальшивий. Всі ж „національні" на провідних постах в СССР є просто зрадники своїх народів на службі російського імперіялізму, як то переконливо доказує редакція згаданого журналу.

Ширші імплікації В. Скуратовського

Та на стосунках між українцями і росіянами спинитися не можна. Москва ж бо дальше сповняє ролю Мекки для компартій з-поза границь імперії. Особливо тепер, коли еврокомунізм відійшов до історії, як то одноголосно стверджують спостерігачі останнього 23-го Конгресу комуністичної партії. От Флора Луїс у щоденнику „Ню Йорк Таймс" звітувала про Конгрес п. н. „Поворот комуністів Франції до ортодоксії, а Волтер Шварц в анг. щоденнику „Ді Ґардіян" писав про нього п. н. „Французькі комуністи повертаються в ідеологічне ґетто".

І коли Москва знову безсоромно показує своє шовіністичне обличчя, караючи автора, який пише статтю від початку до кінця витриману у марксистському дусі, то чи не здирає цей факт також маску пролетарського інтернаціоналізму й з компартії Заходу та Третього світу і показує їхнє правдиве обличчя звичайних п'ятиколонників чужого імперіялізму?

Знати правду про СССР і його п'ятиколонників та ширити її в світі — це шлях до перемоги над Москвою, бо брехня — це найважніша зброю у московському арсеналі.

ПЛАСТОВІ ТАБОРИ НА „ВОВЧІЙ ТРОПІ"

Іст Четгем, Н. Й. — Пластові табори на „Вовчій Тропі" починаються в суботу, 7-го липня, а не в неділю, 8-го липня, як помилково подано в оголошенні Крайової Пластової Старшини ЗСА.

ЗАКЛИК

Комітет Оборони Валентина Мороза в Ню Джерзі вітає Валентина Мороза у вільному світі та дякує всім людям, які допомагали в оборонних акціях Комітету за останніх п'ять років.

Комітет в дальшому продовжує свою діяльність. Тепер саме переводить кампанію петицій до американських законодавців, щоби під час дебат про САЛТ II в Сенаті порушили справу загальної амнестії для українських та інших в'язнів у СССР.

Від початку червня ц. р., комітет зібрав понад 4,000 підписів під петиціями до сенаторів у п'ятьох стейтах: Ню Йорку, Ню Джерзі, Пенсильванії, Коннектикат і Кольорадо.

Комітет поширює кампанію цих петицій і в інших стейтах, закликаючи всіх зацікавлених людей у цій справі приєднатися до цієї акції.

Ближчі інформації та петиції можна отримати від Комітету звертаючись на таку адресу: Committee for the Defense of Valentyn Moroz 43 Midland Place Newark, N. J. 07106.

Відкриття у фізиці...

(Закінчення зі стор. 1)

„Під час роботи над дослідженням електрооптичних явищ з'ясувалося, що під впливом електричного поля кристали здатні також, як і під впливом магнітного поля, повертати площину поляризації світлового променя, змінювати його напрямок і навіть управляти кольором. Цей ефект я вперше виявив ще десять років тому у кристалах кварцу. А згодом, працюючи разом з І. С. Желудьовим в університетській ляборатогії нелінійної оптики, експериментально довели, обгрунтували існування електрогірації у багатьох інших кристалах і встановили закономірності цього явища. Електрогірація стає новим, а в деяких випадках незамінним методом дослідження структури і властивостей кристалів, які приховують ще немало нерозкритих таємниць. Воно дозволяє управляти поляризацією світла, частотою, фазою, амплітудою і просторовим напрямом випромінювання. Отже розширяються можливості управління лазерним променем. Електрогірація може знайти застосування в різних галузях квантової електроніки, голофографії, в оптичних системах передавання, зберігання і зчитування інформацій. У принципі можуть бути створені оптичні компютери — обчислювальні машини більш високих поколінь і кольорові телевізори, в яких зображення буде формувати вже не електронний, а світловий промінь і при цьому відпаде потреба у громіздкій вакуумній системі".

Газета, крім звичайних „возвеличувань" радянської влади і розцінювання відкриття „як подарунку наступному 40-річчю возз'єднання західньоукраїнських земель в єдиній Українській Радянській Соціялістичній державі", пише про те, що винахід викликав велике зацікавлення не тільки в СССР, але й за кордоном.

100-ЛІТНІЙ ЛЮДКЕВИЧ...

(Закінчення зі стор. 2)

„Останній бій", „Вільній Україні", „Кавказ", „Заповіт", „Каменярі", „Наймит", „Стрілецька рапсодія" (змінена большевиками" на „Галицька"), „Дніпро", „Наше море", „Мойсей, „Пісня юнаків", „Баляда про Довбуша", „Прикарпатська симфонія" та — покищо остання — симфонічна поема „Подвиг", це композиції безцінної вартости. В цих саме творах запалав творчий вогонь отого Людкевича — вічного революціонера, що все своє довге життя віддав ідеї і праці на музичному полі для визволення рідного народу. Ось лише кілька найбільших вагомих і пророчих девіз його творчости, яка дає: „Дух, що тіло рве до бою", „Україна звалить царя", „Не скує душі живої", „Борітеся, поборете", „Вставайте, кайдани порвіте!", „Кріпися мов лев, бо народ твій ожив", та вкінці: „І вольний, власний лан, ти знов оратимеш, властитель свого труду". — Не має чого боятися, що Москва може використати ці рядки проти Людкевича, він бо через свій вік уже — як казав Ніцше — стоїть поза межами добра і зла.

Наш Ювілят, либонь, єдина людина поза залізною греблею, що має цінний докторат із музикознавства Віденського університету старої Австрії. Про це большевики мовчать у своїй пресі, але в їхньому „Гу із Гу", поанглійськи, дуже чваняться цим докторатом. І навіть його оперою на жидівську історичну тему: „Бар Кохба".

М. Колеса пригадує, що будучи хлопчиною на концерті творів Людкевича, зі своїм славнозвісним батьком, етнографом і теж композитором, Філяретом Колессою, який навчав, щоб його син пам'ятав, що з музикою Людкевича, ми, українці, можемо показатись у кожній концертовій залі Европи. Коли італійський композитор Р.Леонкавалле був на початку 1900 років у Львові і почув симфонічний твір Людкевича „Капріччо", дав йому високу мистецьку оцінку. Отже, музична творчість нашого Ювілята потужністю свого таланту переходить межі рідної культури і збагачує скарбницю всесвітньої музики. Він вносить туди своєрідність власного музичного характеру, цікаву і глибоко мистецьку побудову своїх композицій опертих на контрасности та українську стихійність, яка є притаманна тільки нашій музиці. В гармонії Людкевич послуговується модерними сучасними, хоча не атональними засобами техніки. Насиченість його партитур розпоряджає — головно в пізніших творах — великим, потрійним оркестровим складом. Сама композиція починається, звичайно, задумливо, сумовито, мінорно, в інструментах низьких реґістрів. А дальше переходить у живіше темпо, стає чіткішою, і закінчення, у всіх інструментах, головно мідних, звучить мажорно, героїчно, переможно.

Людкевич через свою унікальну, безконкуренційну в нас музичну творчість, а теж і довженний вік це наш найбільший композитор. Він тепер і найважливіший живучий українець. А беручи під розгляд всі роди мистецтва та їхніх творців, він теж, під цю пору, і наш найвизначніший мистець. Його ювілей триває цілий 1979 рік, від січня до грудня. Однак Кремль уже в місяці народження Ювілята, себто в січні, рішив місцевою імпрезою у Львові, покінчити з прославою нашого композитора. І хоча це нас проймає найбільшим болем, то проте... уже не дуже дивує. Може дасть Бог, і Ювілят доживе до визволення українського народу, визволення, до якого повсякчасно завзиває його музика.

Ми свідомі того, що тільки в майбутньому, у вільній Україні зможе бути належно оцінений, пошанований і прославлений талант нашого Ювілята. Бо лише, коли залопочуть синьо-жовті прапори і засяють золоті тризуби — задзвенить фортіссімо його героїчні кантати і симфонічні поеми на прославу українського народу, а передусім вічного революціонера — Людкевича.

(Кінець)

Нова Управа УККА в Сиракюзах

У неділю, 8-го квітня ц. р., відбулися Загальні Збори Відділу УККА в Сиракюзах у присутності понад 40 членів — платників національного фонду.

Збори відкрив голова Відділу д-р Олександер Ґудзяк та попросив вшанувати хвилиною мовчанки тих членів Відділу,що останньо відійшли у Вічність. Опісля зборами проводила президія у складі: інж. Мирона Сидорович — голова і мгр Микола Дупляк — секретар.

Д-р Олександер Ґудзяк

По відчитанні протоколу з попередніх Загальних Зборів, члени Управи вичерпно звітували на письмі про свою однорічну працю. Контрольна комісія ствердила акуратне ведення всіх справ, гармонійну й успішну співпрацю окремих референтур і рекомендували Зборам дати дотеперішній Управі абсолюторію.

Збори переобрали управу Відділу УККА з невеликими змінами на нову каденцію. Її склад такий: д-р О. Ґудзяк — голова, П. Карпишин — містоголова, М. Павлів — секретар, І. Пиндус — скарбник, М. Велич — заступник скарбника, д-р М. Логаза — референт преси; Культурна рада: П. Карпишин — голова, М. Дяченко і Р. Шаран — члени; Реґентура зовнішніх зв'язків: д-р М. Логаза — голова, інж. М. Сидорович, мгр М. Дупляк та мгр З. Карпишин — члени; Референтура збірщиків Національного датку: М. Зарічний — голова, В. Мельник — член; Члени Управи: М. Ґоджак, мгр П. Маляр; Товариський суд д-р М. Ткач — голова, В. Петрів, Є. Гусак — члени; Контрольна комісія: мгр М. Рубич — голова, д-р Я. Гурський і С. Грицик — члени.

Микола Дупляк

НА СОЮЗІВЦІ...

(Продовження зі стор. 1)

Провід і учасниці дівочого табору.

ється в тому факті, що на цьогорічний табір прибули групи хлопців і дівчат з таких віддалених осередків, як Вісконсин, Чікаґо і Торонто.

Крім лекцій на кортах, учасники табору — хлопці і дівчата у віці від 12 до 18 літ вправляють щоденні біги і руханку для фізичної заправи, плавають у великому басейні та займаються іншими родами спорту згідно з їхнім замилуванням. Вони користають з усіх удогіднень Союзівки, вибірного харчування тощо. Учасники приготовляють свою власну мистецьку програму на закінчення табору у вівторок, 3-го липня. Деякі таборовики плянують взяти участь у першому літньому турнірі за першенства УСЦАК-Схід, який відбудеться тут в суботу й неділю 7-8 липня.

У затишній віллі „Львів" примістилось понад 20 дівчат у віці від 7 до 11 років, де вони відбувають свій двотижневий табір від 23-го червня до 7-го липня. Табором, темою якого цього року є українські квіти, провадить п-і Христина Головчак-Дебаррі, а її допомагають сестрички: Віра Чума (бунчужна), Христя Тимків, Донна Таращук, Тамара Слупчинська,Тамара Сіра й Ліда Лазар. На закінчення табору учасниці приготовляють також свою власну мистецьку програму.

Від 7-го до 21-го липня на Союзівці таборуватимуть хлопці, теж у віці 7 до 11 років.

Свій літній сезон Союзівка відкрила вже в суботу, 30-го червня, мистецькою програмою і забавою.

ПОДЯКА

У глибокому смутку повідомляю Родину, Приятелів і Знайомих, що з Волі Всевишнього, 24-го травня 1979 року, по тяжкій недузі, відійшов у Вічність мій Найдорожчий Муж

бл. п.

МИХАЙЛО ШНІЦАР

нар. 30-го листопада 1914 року в селі Річичани, повіт Городок Ягайлонський, Зах. Україна.

Складаю сердечну подяку Родині, Приятелям та Знайомим, що своєю участю у похоронних відправах звеличали пам'ять Покійного та відпровадили Покійного на Вічний Спочинок.

Сердечно дякую Всечеснішому о. ігуменові і пароховi д-рові В. Ґавлічеві, ЧСВВ. за зворушливі слова над домовиною під час Заупокійної св. Літургії в церкві св. Юра та за відправлення похоронних обрядів.

Дякую щиро Всч. о. С. Шевчукові і всім отцям за відправлення Панахиди і за відвідування Покійного в шпиталі.

Щиро дякую дириґентові хору п. І. Хоминові, що зайнявся похороном.

Щиро дякую д-рові Білецькому який опікувався в шпиталі моїм чоловіком до самої смерти.

Дякує

Дружина ОЛЕНА ШНІЦАР

Ділимося болючою вісткою з Приятелями та Знайомими, що дня 28 червня 1979 р. несподівано відійшов у Вічність

бл. п.

ПАЛІЙ КРАВЧУК

нар. 8 липня 1903 р. в Космачі, Зах. Україна

ПАНАХИДА відбулась в пох. заведенні П. Яреми, 7-ма вул. в Ню Йорку, в неділю, 1-го липня 1979 р. о год. 7-ій веч.

ПОХОРОН — в понеділок, 2-го липня 1979 р. з пох. заведення о год. 10-ій ранку на цвинтар св. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж.

У смутку
Інж. ПЕТРО ПОВХ з родиною
Приятелі Покійного та ближча і дальша Родина в Україні

У почутті великої втрати повідомляємо, що дня 27-го червня 1979 р. згинув в наслідок трагічного випадку
НАШ НАЙДОРОЖЧИЙ СИН, БРАТ І ВНУК

бл. п.

ЮРІЙ МИКОЛА ГОРОДИСЬКИЙ

нар. 18 вересня 1964 р.

ПОХОРОН — в суботу, 30-го червня з Української Помісної Католицької Церкви св. Покрови в Пармі і похоронений на цвинтарі Річфілд, Огайо.

У глибокому смутку:
ЗОРІЯН І ДАРІЯ — родичі
АНДРІЙ, РОМАН І ПЕТРУСЬ — брати
ОЛЬГА І ІВАН ГОРОДИСЬКІ — бабуня й дідо
НЕСТОР І ЛЮБА КОЗБУРІ — тета і вуйко з дітьми
І дальша Родина

Замість квітів просимо складати пожертви на Стипендійний Фонд при СУА ім. Юрка Городиського або на Фонд Оборони Політичних В'язнів.

Відзначення Року Української Дитини в Асторії

Стараннями Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України в Асторії, 8-го квітня ц. р. відбулася в Домі СУМА гарна імпреза для відзначення Року Української Дитини. Імпрезою дуже приємно проводила п-і Олена Гентіш. Головну доповідь відчитала письменниця Оксана Керч, що її запрошено з Філядельфії приїхати до Асторії. У своєму слові вона відмітила долю українських дітей в Україні і життя української дітвори на еміграції. Зі спомином особистих дитячих років поділився з присутніми д-р О. Соколишин, який перебув під румунською окупацією на Буковині. Гарно продеклямувала вірш В. Симоненка „Лебеді материнства", членкиня ОЖ ОЧСУ Стефанія Наум. Дві сумівки Осередку СУМА в Асторії Стефанія Доляк і Оля-Загнійна відіграли на бандурі три пісні: „Харківський танок", „Ой під гаєм" і „Зажурились галичанки".

Головною атракцією імпрези були діти, члени хору „Молодої Думки", які відгукнувшись на запрошення, в числі 45 учасників під проводом своїх батьків і опокуна Василя Сосяка прибули до Асторії. Під диригентурою Станислава Косева і піяністки Уліти Ольшанівської відспівали молоді хористи такі пісні: „На високий дуже кручі", „Заквітчана калина", „Журавель і качечка-прачечка". З дитячої опери „Золотий перстень" одну частину відспівали дві дівчинки, Адріянка Слиж і Христя Пенджола. Милі дитячі голоси звучали гарно. Виконавців програми присутні нагороджували рясними оплесками.

Льона Гошовська

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДІТЕЙ.

Виховна праця 57-го Відділу СУА в Ютиці

Учителька Світлички 57-го Відділу СУА п-і Галина Ґнап-Хомут з дітьми.

Третій Світовий Конґрес Вільних Українців поставив справу українського передшкілля і українських шкіл на передовому місці. Читаємо у звіті СКВОР-у: „Найбільше уділено уваги дитячим садкам, дошкіллю і школам, питанню скріплення ідентичности молодого покоління, стверджуючи, що школа відограє найважливішу ролю, тому українська інтеліґенція і весь свідомий загал повинні приділити особливу увагу українському шкільництву, а зокрема: українські церкви, жіночі та молодечі організації..."

Нам приємно, що наш 57-й Відділ СУА бодай у малій частині вже дає свій вклад у виховний сектор, зокрема даючи змогу українським дітям мати Світличку, яку на високому професійному рівні провадить Галя Ґнап-Хомут, вміло поєднуючи український національний характер світлички з новими умовинами, у яких виростають діти. Вона вкладає не лише величезну працю у цю Світличку, але і своє серце і свої ніжні материнські почування. Сама вихована у патріотичній українській родині, виховує так свою доню Андрійку і хоче допомогти іншим у вихованні дітей.

Пані Галя створила для малят справжню чарівну казку у приміщенні Світлички, до якої радо спішать малята кожної суботи, де в гурті своїх однолітків проводять час не тільки на забаві, але і науці, бо світличка це підготова малят до Школи Українознавства. У Світличці діти бавляться, учаться, а кожну лекцію закінчують пісенькою-хороводом „До побачення", а тоді усі рядочком разом з учителькою стають перед хрестом до молитви. І при молитві учителька навчає як правильно хреститися трьома пальчиками, а малята так сильно стискають три пальчики правої ручки, щоби було саме так як учителька навчає. Тоді вони так зосереджені молитвою, що забувають про їхніх друзів: звірятка, паяциків, лялі, князя і князівну, рибалку та скомороха, якими так розкішно учителька прикрасила світличку. Є багато інших зворушливих моментів у Світличці, а таки цей образочок: молитва дітей з учителькою під великим хрестом наводить багато споминів, а також свідомість, що це перші самостійні кроки тих малят на їхній дорозі життя, які починають у своїй світличці базованій на християнських первнях.

Зустріч св. Отця Миколая, цікава сценка, маленькі артисти перший раз на сцені: зайчик, сніговий дід, співи та танки сніжинок, дідусь, хлопчик, дівчинка та багато іншого у нав'язанні до українських традицій. Справжня чарівна казка у виконанні дітей садочка і школи. Це була справжня радість для всіх присутніх, що численно прибули на цей традиційний Свято-Миколаївський Вечір. Зокрема подивуґідне і зворушливе було бачити наших найменших у їхніх чарівних строях і виступах. Такого чудового дитячого виступу давно не бачила наша сцена.

Повна посвята праця учительки, Галі Ґнап-Хомут себе справді виправдала і для неї у нас подив і вдячність.

Не зважаючи на дуже гостру зиму, всі діти завжди були присутні у Світличці. Кажуть батьки, що діти нетерпеливо чекають суботи, щоби в гурті однолітків провести час у Світличці.

Крім звичайних зайнять, себто науки і забави як підготови дітей до Школи Українознавства, діти, батьки і п-і Галя святкують уродини учнів, або відзначують інші свята.

На українській радіопрограмі діти зі садочка і п-і Галя кількакратно виступали, щоби всі слухачі радіопрограми знали, чого вони вже навчилися в садочку. Пані Галя поділилася з радіослухачами інформаціями про важливість добре поставленого передшкілля, та наголосила потребу належного рівня Школи Українознавства, що дає позитивну настанову як для учнів так і батьків до рідної школи.

Відбулося теж Шевченківське свято, програму якого в цілості виконали діти Школи Українознавства і садочка. І тут знову п-і Галя вклала багато мистецької уяви та праці у підготові дітвори.

Оце і наш вклад не тільки для відзначення Року Дитини, яким є 1979 рік. Бо „Українська дитина це будучність українського народу" — цей клич стараємося здійснювати у нашій громаді.

Теодозія Савицька

Вечір в охопленню Пряшівської проблеми

У середу, 21-го березня, саме в час святкування 40-річчя державности Карпатської України, від НТШ і Товариства Українських Правників відбувся гарний науковий вечір в присвяті західній частині Закарпаття-Пряшівської Руси або Пряшівщини. Прелеґентом був д-р В. Шандор колишній представник уряду Карпатської України в Празі.

Прелеґент на вступі ствердив, що Пряшівщина була в 1918/19 роках частиною державної території України, яка до кінця Першої світової війни входила в склад Угорщини разом з Карпатською Україною під назвою Угорська Русь. В добі приналежности русинів-українців і словаків до Угорщини, була між ними щира й дружня співпраця та обидва народи собі допомагали. І так з нагоди Слов'янського Конгресу в Празі в 1848 році словаки видали до русинів Заклик, в якім, м. ін. написано: „Злучіться з нами і покажіть світу, же єсть ще в Татрах руський люд руського серця, руська горяча кров, руська любов к вибраному народу руському".

Зміни у взаєминах настали щойно з моментом приєднання Пряшівщини адміністраційно до Словаччини і то тільки на тимчасовій базі. Це приєднання сталось внаслідок політичних заходів міністра закордонних справ д-а Е. Бенеша, який вже в лютому 1919 році суґерував Мировій конференції в Парижі кордони Словаччини до ріки Уж на сході, що відтак вона приняла. В той час був вже в Парижі голова Руської Народної Ради з Пряшева д-р А. Бескид, який очевидно на це мав погодитись, бо ніде не є зазначений його протест. Д-р Г. Жаткович, представник Американських Русинів протестував проти того, але Бенешові вдалося його заспокоїти, що мовляв „все це є тимчасове, і на кінець все буде добре".

Закон про автономію Карпатської України не стосувався до Пряшівської Руси, а їх національні й релігійні права не хоронив виданий для цієї цілі спеціяльний закон, а тільки 128-им параграфом конституції ЧСР в загальниковій формі сказано, що „Громадяни ЧСР можуть в межах загальних законів вживати якубудь мову в приватних взаєминах, торговельних, в справах релігії, в пресі та в якихбудь публікаціях або на публічних зборах".

Пряшівщина, де живуть русини-українці, завше була відсунена від всяких добродійств держави, а то за ЧСР і словацької держави, з приводу чого там не побудовано ані одне більше промислове підприємство. А щодо проблем освіти, то вистачить вказати, що коли в 1931-32 роках створено руську горожанську школу в Межилаборцях, то Президія Крайового уряду в Братиславі видала інструкцію всім „Окружним Начальникам", щоби звертали пильну увагу на аґітацію за руський язик навчання". Таку аґітацію треба поборювати в межах законних.

За доби словацького Штату (1939-44) роках ситуація для українців Пряшівщини, значно погіршилась, так в національному як теж в економічному відношеннях. І так у травні 1940 року відбулася в Міхайлівцях з доручення прем'єр-міністра д-ра Туки спеціяльна нарада під головуванням міністра правосуддя д-ра Фріца, в цілі „вичищення Пряшева від Русинів", то є перенесення руської гімназії і семінарії з Пряшева в інше мале місто, зрозуміло в цілі ліквідації. Шкільництво на Пряшівщині удержувала Греко-католицька дієцезія з єпископом Ґойдичом на чолі. За це виливалась на нього вся злість урядових чинників і дійшло до того, — як подає о. д-р Пекар в своїй публікації — що коли одного разу приїхав президент о. д-р Тісо до Пряшева з офіційною візитою, то його вітали: католицький єпископ з Кошиць, Чарський, протестантський єпископ, рабін і єпископ Ґойдич, то в цей час о. Тісо всім подав руку, а єпископа Гойдича поминув....Зрозуміло, що в таких умовах не було легко вдержувати й плекати національного духа.

Дня 1-го березня 1945 року у Пряшеві відбувся З'їзд делеґатів українських сіл і округ, на якім обрано Українську Національну Раду Пряшівщини - УНРП —, яка зразу проголосила національну єдність Пряшівщини з населенням Карпатської України. Два дні пізніше Комуністична партія Чехо-Словаччини постановила, що проблема Пряшівщини вирішується у рамках Словаччини, що "українці мусять дістати права національної меншини". УНРП запротестувала, що русини-українці в цій державі не є меншиною. Була переведена оптація до УССР, з якої скористали яких 8,500 громадян. У зв'язку з цим, повіренник міністерства внутрішних справ Окалій у промові в Будапешті заявив, що уряди Чехо - Словаччини і СССР переговорюють про виселення українського населення з Пряшівщини до СССР. УНРП подала проти тієї заяви гострий протест.

У травні 1948 року видано нову конституцію ЧСР в якій не були гарантовані національні права. Місяць пізніше відбувся Всенаціональний З'їзд українців Пряшівщини під гаслом: „Вимагаємо узаконення УНРП". УНРП виступала як єдиний і виключний представник русинів-українців Пряшівщини і як така, уважала себе управненою вирішувати проблеми пов'язані з життям українського населення. У цім напрямі ставила й вимоги до центральних урядів, домагаючись пропорційного представництва у всіх центральних урядах та армії. Ця відважна постава справи закінчилась тим, що в 1952 році УНРП припинила свою чинність, бо не можуть бути на одному терені два виключні представники народу, і замість неї створено Культурний Союз Українських Трудящих — КСУТ —, який діє досі й видає два журнали: „Дукля" і „Дружньо вперед", і газету „Нове життя".

Перед Другою світовою війною у Греко-католицькій церкві було коло 250,000 віруючих. Внаслідок переведення Церкви на православну, багато громад відступили й перейшли до словаків.

Прелеґент звернув увагу на те, що наша преса повинна присвячувати більше уваги проблемі Пряшівщини. Він також сказав, що не є в нашім державнім інтересі називати країну — Східня Словаччина, бо цим зрікаємося до певної міри самої території, на якій повинно жити щонайменше 150.000 українців, а не як подають словацькі статистичні уряди 20-50,000. Правдою є, що після Другої світової війни деяка кількість пряшівщан переселилася добровільно із понищених сіл у воєнний час у чеські Судетські гори, та все ж таки основна частина руського люду живе досі на своїй етнічній території, яку науковці з ЧССР називають в своїх мовознавчих та націологічних працях „Пряшівська Русь", зазначуючи виразно етнічні межі українців на Пряшівщині.

Після доповіді д-ра Шандора відбулась довша та цікава дискусія, у якій брали участь значна частина присутніх, заторкуючи питання правного, релігійного та культурницького становища пряшівських українців у межах Словаччини та в аспекті прав за конституцією ЧСР. Обговорювано теж питання участи українців в адміністративному апараті Чехо-Словаччини. Довідались присутні про деяких осіб, які є в міжнародній службі ЧСР, в армії та в партії на вищих становищах. Заторкнуто теж справу культурницького впливу з УССР, звідкіля часом приїздять туди мистецькі групи та поодинокі письменники із своїм репертуаром. Згадано в дискусії й долю змадяризованого нашого елементу в сучасній Угорщині (гайду-дороська єпархія) який до 1920 року становив частину цілости Закарпаття.

Закарпатський вечір залишив дуже приємне враження. Повстала ідея зайнятися подібним обговоренням інших українських окраїн поза межами УССР, на яких живе досить поважна кількість української людности.

А.Ор.